

Yhteistoimintalain soveltaminen ulkomaisen työnantajan Suomessa teettämään työhön

Yhteistoimintalaissa (1333/2021) työnantajalle säädetyt veloitteet koskevat lain 2 §:n 1 momentin mukaan yrityksiä ja yhteisöjä, jotka harjoittavat taloudellista toimintaa ja joiden työntekijämäärä on säännöllisesti vähintään 20. Yhteistoiminta-asiamieheltä tiedustellaan aika ajoin, kuuluvatko lain piiriin tällä perusteella myös ulkomaiset yritykset ja yhteisöt, mikäli ne teettävät työtä Suomessa.

Yhteistoimintalakia sovelletaan suomalaisiin yrityksiin ja yhteisöihin

Vaikka asia ei käy lakitekstistä tai edes lainvalmisteluasiakirjoista suoraan ilmi, on edellä viitatussa soveltamisalasäännöksessä tarkoitettu vain *suomalaisia* yrityksiä ja yhteisöjä. Yhteistoimintalaki saattaa näin ollen tulla sovellettavaksi Suomen kaupparekisteriin merkittyyn osakeyhtiöön tai vaikkapa yhdistysrekisteriin merkittyyn aatteelliseen yhdistykseen, mutta ei vastaaviin ulkomaille rekisteröityihin oikeushenkilöihin. Rajaus seuraa siitä yleisestä periaatteesta, että oikeushenkilö kuuluu ensi sijassa rekisteröintivaltionsa lainsäädäntövallan piiriin.

Soveltamisalasäännöksen kannalta on toisaalta merkityksentöntä, kuka käyttää yrityksessä määräysvaltaa tai missä yrityksen työntekijät suorittavat työtään. Yhteistoimintalaki voi koskea ulkomaisen konsernin Suomeen rekisteröityä tytäryhtiötä, ja lain soveltamisedellytykseksi säädettyä työntekijämäärää laskettaessa on otettava huomioon nekin työntekijät, joiden pääasiallinen työskentelypaikka sijaitsee Suomen rajojen ulkopuolella. Jälkimmäisen tulkinnan on vahvistanut myös työneuvosto yhteistoiminta-asiamiehen pyynnöstä antamassaan lausunnossa TN 1443-11.

Yhteistoimintalakia sovelletaan myös sivuliikkeeseen

Yritysten ja yhteisöjen lisäksi yhteistoimintalakia tulee 2 §:n 1 momentin toisen virkkeen nojalla soveltaa *sivuliikkeeseen*, jossa työskentelee säännöllisesti vähintään 20 työntekijää. Samanlainen säännös sisältyi myös edelliseen yhteistoimintalakiin (334/2007), jonne se oli lisätty vuoden 2016 lopulla (1471/2016). Lisäyksen pontimina voidaan pitää äsken mainittua työneuvoston lausuntoa TN 1443-11. Lausunnossaan työneuvosto oli katsonut, ettei ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliike Suomessa ollut itsenäinen oikeushenkilö eikä siten yhteistoimintalaissa tarkoitettu yritys. Lainsäätäjä kuitenkin halusi myös tällaiset, vähintään 20 työntekijän sivuliikkeet yhteistoimintalain piiriin, ja siksi soveltamisalaan tehtiin niitä koskeva nimenomainen laajennus.

Laajennuksen johdosta ulkomainen yritys tai yhteisö saattaa joutua noudattamaan yhteistoimintalakia suhteessa niihin työntekijöihinsä, jotka työskentelevät Suomessa. Edellytyksenä on, että toiminta täällä täyttää sivuliikkeen tunnusmerkit ja sen piiriin kuuluu säännöllisesti vähintään 20 työntekijää. Jos toimintaa taas ei ole organisoitu sivuliikkeeksi, ei yhteistoimintalaki tule sovellettavaksi, vaikka Suomeen sijoitettujen työntekijöiden määrä säännöllisestikin nousisi vähintään 20:een.

Mitä sivuliikkeellä tarkoitetaan?

Yhteistoimintalaissa ei ole määritelty sivuliikkeen tunnusmerkkejä, vaan siinä viitataan elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/1919) sivuliikettä koskeviin, melko väljiksi kirjoitettuihin säännöksiin (1717/1995). Niiden mukaan sivuliike on ulkomaisen yhteisön tai säätiön osa, joka harjoittaa Suomessa sijaitsevasta kiinteästä toimipaikasta käsin jatkuvaa liike- tai ammattitoimintaa ulkomaisen yhteisön tai säätiön nimiin ja lukuun.

Yhteistoiminta-asiamiehen valvontakäytännössä ei toistaiseksi ole jouduttu selvittämään sivuliikkeen tunnusmerkkien täyttymistä. Vaikka sivuliikettä ei pidetä oikeushenkilönä, sen toimintaan liittyy kirjanpito- ja yleensä myös verovelvollisuus Suomessa. Mahdollisissa yhteistoimintalain soveltamista koskevissa rajankäynneissä voitaneekin siksi hyödyntää näillä hallinnonaloilla omaksuttuja sivuliike-tulkintoja.

Lisälukemistoa:

[Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kaupparekisterilain, elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain, kirjanpitolain 33 §:n ja tilintarkastuslain 1 §:n muuttamisesta \(HE 162/1995 vp\), s. 4–5 ja 9–10.](#)

[Hallituksen esitys eduskunnalle kilpailukykyopimuksessa sovittua muutosturvaa, työnantajan ja henkilöstön välistä yhteistoimintaa sekä työterveyshuoltoa koskevaksi lainsäädännöksi \(HE 211/2016 vp\), s. 6 ja 19.](#)

[Hallituksen esitys eduskunnalle yhteistoimintalaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi \(HE 159/2021 vp\), s. 63–65.](#)

Liukkunen, Ulla: Yritystoiminnan muutokset ja yhteistoiminta (Forum Iuris 2018), s. 116–125.

[Työneuvoston lausunto TN 1443-11, kohdat 2 ja 3.](#)